

PROBLEMA COEZIUNII ÎN POLITICA REGIONALĂ A UNIUNII EUROPENE

Coman Tatiana Adina, Universitatea Dunărea de Jos. Galați

Abstracts: *Based on the interdependence of states, ensuring a high degree of economic cohesion may lead, on the long term, to economic benefits for all the parties involved.*

Economic cohesion means “support for attaining the general objective expected by every nation, that of increasing the welfare. In Europe, the thirty years that elapsed from the war, also known as “the glorious thirty years”, were followed by other twenty years of reduced economic growth, so that, during the last decade, the growth process to be resumed. Scholars in economic history outline the essential part played by the three “I”s: Innovation, Institutions, and Investments.

Social cohesion represents another important element in developing an economic system. The need for attaining economic cohesion was acknowledged since the industrial revolution (19th century), a period when social problems came to symbolize the price paid by the society for the technological progress achieved.

În ultimul secol, oamenii politici au devenit tot mai conștienți de faptul că stabilirea de relații economice interne și internaționale de durată, bazate pe încredere, precum și manifestarea solidarității cu indivizi și/sau națiuni mai slab dezvoltate au devenit indispensabile pentru atingerea bunăstării generale. În ultimele decenii, creșterea producției și a consumului, progresul tehnologic, dezvoltarea serviciilor precum și frecventele crize (mai ales în domeniul resurselor) au dus la intensificarea relațiilor comerciale dintre țări și la accentuarea dependenței între națiuni. Pe fondul creșterii interdependențelor dintre state, asigurarea unui grad cât mai înalt de coeziune economică poate conduce, pe termen lung, la obținerea de beneficii economice pentru toți cei implicați.

Coeziunea economică reprezintă „suportul atingerii obiectivului general urmărit de fiecare națiune, cel al creșterii bunăstării. În Europa, cei treizeci de ani care au urmat războiului, cunoscuți și sub numele de „cei treizeci de ani glorioși”, au fost urmați de alți douăzeci de ani de creștere încetinită, pentru ca, în ultimul deceniu, procesul de creștere să fie reluat. Specialiștii în istorie economică subliniază rolul esențial jucat în secolul al XX-lea de cei trei „i”: inovare, instituții și investiții.”¹

Coeziunea socială reprezintă un alt element important în dezvoltarea unui sistem economic. Necesitatea atingerii coeziunii economice a fost conștientizată încă din perioada revoluției industriale (secolul al XIX-lea), atunci când problemele de ordin social s-au dovedit a reprezenta prețul plătit de societate pentru progresul tehnologic dobândit. Deoarece aceste probleme afectau mai ales anumite categorii sociale, cele mai vulnerabile, fie cele mai expuse modificărilor din economie, a devenit tot mai evidentă necesitatea unei politici distincte, destinată reducerii disparității dintre indivizi, regiuni sau state. Asemenea intervenții au impus și remodelarea sistemelor fiscale și bugetare, tocmai din dorința de a face față cheltuielilor în creștere necesitate de susținerea categoriilor sociale afectate.

Coeziunea culturală reprezintă o a treia trăsătură caracteristică societăților industriale avansate în care se evidențiază o intensitate în creștere a comunicării și răspândirea sistemelor de valori culturale comune, procese favorizate atât de progresul tehnologic cât și de dezvoltarea relațiilor economice internaționale.

Coeziunea politică, o trăsătură specifică evoluțiilor politice din ultimele secole, evidentă însă mai ales în ultimele decenii pe fondul revoluției din tehnologie și comunicații, a reprezentat-o formalizarea normelor și instituțiilor internaționale (identificabilă printr-o serie de elemente obiective legate de uniformitatea instituțională și legislativă specifică). La nivel internațional, urmărirea unor interese și scopuri comune au condus la formarea de alianțe, organizații și alte categorii de entități, cu un grad mai ridicat sau mai redus de coeziune politică.

La nivelul Uniunii Europene, termenului de coeziune i s-a atribuit un înțeles mult mai restrâns, acela de coeziune economică și socială. Pentru societatea europeană, coeziunea este un pilon important, reprezentând obiectivul acțiunilor întreprinse în domeniul dezvoltării regionale.

Politica de coeziune economică și socială reprezintă o sumă de intervenții la nivel comunitar, incluzând atât politica de dezvoltare regională (orientată, în principal, către reducerea disparităților

---

¹ Gabriela Dragan - Uniunea Europeana intre federalism si interguvernamentalism. Politici comune ale UE, Editura ASE, 2005, p. 87

teritoriale, regenerarea zonelor industriale în declin), anumite aspecte ale politicii sociale (combaterea șomajului pe termen lung, sprijinirea procesului educațional și de formare continuă), precum și o parte a politicii agricole comune (asistența acordată dezvoltării rurale). Cea mai importantă componentă a politicii de coeziune economică și socială o reprezintă, evident, politica de dezvoltare regională².

Politica de dezvoltare regională include un ansamblu de măsuri planificate și promovate de către autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diferiți actori economici și cu societatea civilă, în vederea asigurării unei creșteri economice și sociale dinamice și durabile, prin valorificarea eficientă a potențialului local și regional.

Altfel spus, politica de dezvoltare regională *include* toate acele măsuri și acțiuni care pot influența în mod semnificativ dezvoltarea unei regiuni. *Obiectivul principal* al politicii de dezvoltare regională îl reprezintă realizarea unei cât mai eficiente și echitabile repartiții inter și intra-regionale în cadrul activităților și a rezultatelor acestora.

Obiectivele specifice, la rândul lor, includ: reducerea șomajului, creșterea nivelului de trai, atragerea investițiilor străine, îmbunătățirea infrastructurii, echilibrarea șanselor și a condițiilor sociale între mediul urban și rural etc.

Mecanisme și instrumente de realizare a coeziunii în Uniunea Europeană

Conform articolelor 2 și 3 ale Tratatului CE, una din sarcinile Comunității Europene este de a „promova pe întreg teritoriul comunitar o dezvoltare armonioasă, echilibrată și durabilă a activităților economice, un grad ridicat de ocupare a forței de muncă și a protecției sociale, (...) creșterea nivelului de viață, a solidarității și coeziunii economico-sociale în rândul statelor membre.”

Introdus prin Actul Unic (1986/1987), actualul Titlu XVII al Tratatului UE (Articolele 158 – 162) privind „Coeziunea economică și socială” subliniază faptul că una din prioritățile Comunității este aceea de a „reduceră disparitățile între dezvoltarea diferitelor regiuni și rămânerea în urmă a celor mai puțin favorizate regiuni sau insule, inclusiv zonele rurale”. Susținerea oferită de Comunitate se va realiza prin intermediul fondurilor structurale. Executivul, respectiv Comisia Europeană, trebuie să raporteze la fiecare trei ani progresele realizate în planul coeziunii economice și sociale, rapoartele urmând a fi însoțite de propuneri adecvate privind intervențiile viitoare din cadrul politicii regionale comunitare.

1. Procedura de luare a deciziilor în cazul Politicii de coeziune economică și socială

Conform Articolului 161 al Tratatului C.E, Consiliul este cel care decide în unanimitate asupra propunerilor făcute de Comisie, după ce a obținut acordul Parlamentului European și a consultat Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor. Deciziile Consiliului privesc atât Fondurile Structurale, cât și Fondul de Coeziune, respectiv:

- a) sarcinile, obiectivele prioritare și modul de organizare a Fondurilor Structurale;
- b) regulile generale privind aplicarea acestor fonduri;
- c) prevederile necesare pentru a asigura eficiența și coordonarea Fondurilor cu alte instrumente financiare existente.

Procedura de luare a deciziilor a fost modificată prin Tratatul de la Nisa astfel încât, începând cu 1 ianuarie 2007, Consiliul să ia decizii pe baza unei majorități calificate în toate problemele legate de Fondurile Structurale și de Fondul de Coeziune. Acest lucru înseamnă însă și faptul că asupra perioadei de programare 2007-2013, Consiliul va lua în continuare decizii prin procedura unanimității.

2. Instrumente de realizare a Politicii de coeziune economică și socială

A) Perioada anterioară anului 2007

Până în anul 2007, Uniunea Europeană oferea asistență financiară în cadrul unor programe regionale multianuale negociate între regiuni, statele membre și Comisie, prin intermediul a:

- a) patru Fonduri Structurale (Fondul european de dezvoltare regională - FEDER, Fondul social european - FSE, Fondul european pentru orientare și garantare în agricultură – secțiunea Orientare - FEOGA-O, Instrumentul financiar de orientare a pescuitului - IFOP);
- b) unui Fond de Coeziune;
- c) unui Fond de Solidaritate;
- d) patru inițiative și scheme comunitare specifice (INTERREG, LEADER, EQUAL și URBAN).

Acestor fonduri, susținute financiar prin intermediul bugetului comunitar, li se adaugă fondurile oferite de BEI, pentru obiective legate tot de atingerea coeziunii economice și sociale.

² <http://ec.europa.eu>, Comisia Europeană

În afara acestor instrumente financiare, începând cu perioada de programare 2000 – 2006 au fost introduse două noi instrumente financiare de preaderare, care se adresau exclusiv statelor candidate, ISPA și SAPARD. Cele două noi instrumente veneau să se alăture ajutorului oferit prin intermediul programului PHARE. Instrumentele de pre-aderare erau menite, pe de o parte, să ofere acestor țări sprijinul financiar necesar perioadei de preaderare și, pe de altă parte, să obișnuiască viitoarele state membre cu mecanismele specifice accesării și utilizării instrumentelor structurale.

2.1. Instrumente Structurale

a) Fondurile Structurale:

- Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER) a fost înființat în 1975 și urmărește reducerea decalajelor între regiunile UE. Conform Regulamentului Consiliului nr.1783/1999 intervențiile acestui fond trebuiau să se concentreze asupra:

- investițiilor productive pentru crearea și menținerea unor locuri de muncă viabile;
- investițiilor în infrastructură, care să contribuie la revitalizarea, diversificarea,
- îmbunătățirea accesului unor zone economice în declin, zone urbane afectate de șomaj, zone rurale și dependente de pescuit;
- inițiativelor de dezvoltare locală și sprijinire a IMM-urilor;
- investițiilor în educație și sănătate (numai pentru regiunile aflate sub Obiectivul 1). Domeniile vizate erau: stimularea afacerilor, cercetarea și dezvoltarea tehnologică, societatea informațională, protecția mediului, egalitatea de șanse, cooperarea transfrontalieră, etc.

- Fondul Social European (FSE) a fost creat în 1958 și a reprezentat de la bun început principalul instrument al Politicii sociale comunitare. Acesta susține trei categorii mari de intervenții, respectiv: formarea profesională, reconversia profesională și crearea de noi locuri de muncă.

Conform Regulamentului Consiliului nr.1784/1999 principalele măsuri finanțate erau:

- reintegrarea profesională a șomerilor;
- reintegrarea profesională a persoanelor excluse de pe piața muncii;
- promovarea egalității de șanse;
- acțiuni specifice privind îmbunătățirea accesului femeilor pe piața muncii,
- îmbunătățirea sistemelor de educație și formare;
- concentrarea potențialului uman în domeniile cercetării și dezvoltare.

- Fondul European pentru Orientare și Garantare în Agricultură (FEOGA) a fost creat în 1962 cu scopul de a finanța Politica agricolă comunitară (PAC). FEOGA sprijină dezvoltarea regiunilor rurale și îmbunătățirea structurilor agricole, fiind împărțit în două secțiuni:

- secțiunea „Orientare” – prin care sunt finanțate scheme de modernizare, raționalizare și ajustare a sectorului agricol din zonele rurale;
- secțiunea „Garantare” – prin care sunt finanțate măsuri de organizare comună a piețelor și de susținere a prețurilor agricole.

Potrivit Regulamentului Consiliului nr.1258/1999 secțiunea „Orientare” a FEOGA acționa ca un fond structural propriu-zis, fiind finanțate următoarele intervenții:

- investiții în asociațiile agricole, în vederea modernizării, creșterii calității produselor, reducerii costurilor, protejării mediului etc.
- sprijinirea tinerilor agricultori și a formării profesionale în domeniu;
- sprijinirea pensionării anticipate;
- sprijinirea zonelor mai puțin favorizate;
- măsuri de protecție a mediului în interacțiune cu agricultura, inclusiv de conservare a peisajului rural;
- procesarea și promovarea pe piață a produselor agricole;
- dezvoltarea și utilizarea optimă a pădurilor;
- dezvoltarea zonelor rurale prin furnizarea de servicii, încurajarea agro-turismului, a activităților meșteșugărești etc.

- Instrumentul Financiar de Orientare a Pescuitului (IFOP) a fost creat în 1994, prin comasarea tuturor instrumentelor comunitare referitoare la pescuit. Ca și celelalte instrumente comunitare, IFOP a suferit un proces de reformă în 1999, ulterior, Regulamentul adoptat pentru perioada 2000-2006 fiind modificat, noile măsuri intrând în vigoare de la 1 ianuarie 2003. Aceste ultime modificări s-au produs din nevoia de a asigura faptul că utilizarea fondurilor publice nu va determina creșterea capacității de pescuit într-o perioadă în care există considerabile stocuri în exces.

Pe de altă parte însă, obiectivele IFOP (stipulate în Regulamentul Consiliului No 1263 din 1999) rămăseseră nemodificate și aveau în vedere:

- o realizarea unui echilibru durabil între resursele piscicole și modul de exploatare a acestora;
- o creșterea competitivității și crearea de condiții favorabile dezvoltării unor afaceri viabile în industria pescuitului;
- o îmbunătățirea ofertei de piață și a valorii adăugate a produselor piscicole și de acvacultură;
- o revitalizarea zonelor dependente de pescuit și acvacultură.

Ceea ce diferențiază aceste fonduri de celălalt important fond, Fondul de Coeziune, este faptul că Fondurile Structurale funcționează pe bază de programe, structurate în funcție de domeniile și obiectivele prioritare ale politicii regionale comunitare, în timp ce Fondul de Coeziune operează pe bază de proiecte.

b) Fondul de Coeziune

Fondul de Coeziune a fost creat în 1993 cu scopul de a sprijini Spania, Portugalia, Grecia și Irlanda, țări care, la acea dată, se situau din punct de vedere economic la un nivel mai redus de dezvoltare decât media comunitară. Acesta reprezintă un instrument aparte, care trimite, prin circumstanțele în care a fost înființat, la obiectivul primordial al politicii de coeziune economică și socială, respectiv cel de promovare a progresului economic și social și de eliminare a decalajelor dintre standardele de viață existente între diferitele regiuni și state membre ale UE. În fapt, conceptul de coeziune economică și socială s-a impus prin Actul Unic European (1986) și mai apoi prin Tratatul de la Maastricht (1993), fiind corelat cu procesul de realizare a uniunii economice și monetare³.

Spre deosebire de Fondurile Structurale, sprijinul financiar acordat prin intermediul Fondului de Coeziune se susține prin proiecte (nu programe, ca în cazul Fondurilor Structurale). Proiectele primesc finanțare în proporție de 80-85% din totalul costurilor eligibile. Proiectele sunt selectate și implementate de către statele membre beneficiare, care sunt, în același timp, responsabile de managementul și monitorizarea lor financiară.

Domeniile vizate de Fondul de Coeziune sunt protecția mediului și rețele de transport trans-europene asociate infrastructurilor de transport, fiecare domeniu beneficiind de câte 50% din bugetul alocat.

Pentru perioada 2000-2006, bugetul alocat celor patru state beneficiare a fost cel corespunzător procentajului stabilit de Consiliul European de la Berlin în 1999, respectiv:

- Spania: 61-63,5%
- Grecia și Portugalia: 16-18,0%
- Irlanda: 2-6%.

În cazul proiectelor privind mediul se pot finanța obiective precum:

- conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- protecția sănătății populației;
- utilizarea rațională a resurselor naturale.

În acest caz, direcțiile prioritare sunt: rezerva de apă potabilă, tratarea apei menajere și depozitarea deșeurilor solide. Se mai adaugă, ca acțiuni eligibile, proiectele vizând reîmpădurirea terenurilor, controlul eroziunii solului sau conservarea naturii.

În cazul infrastructurii de transport sunt eligibile proiectele care urmăresc să dezvolte infrastructura la nivelul Rețelei Trans-Europene de Transport (Trans-European Transport Network).

c) Fondul de Solidaritate

Acesta este cel mai nou fond al politicii regionale și a fost creat în noiembrie 2002, (Regulamentul Consiliului 2012/2002), în urma inundațiilor care au afectat Franța, Germania, Austria și Republica Cehă. Obiectivul acestui fond este de a facilita exprimarea solidarității UE față de un stat membru sau în curs de aderare, care a fost afectat de un dezastru natural major și permite o reacție imediată, eficientă și flexibilă, în funcție de situația concretă.

Până în prezent, resursele acestui fond au fost folosite în situații precum inundațiile din august 2002 (care au și impus crearea lui în noiembrie 2002) sau incendiile spontane din Portugalia din iulie 2003.

Pentru a estima amploarea unui dezastru natural și a justifica susținerea prin intermediul acestui fond, s-au stabilit două criterii de bază:

1. la nivelul unui stat, pierderile estimate să se ridice la circa 3 mld. euro (prețuri 2002) sau mai mult de 0.6% din venitul național brut;

---

³ Constantin Popescu, *Raționalitate și speranță. Paradigma întregului viu*, Editura Renaissance, București, 2006

2. în cazul unor dezastre regionale excepționale, se admite și acoperirea unor daune mai mici de 3 mld. euro, în cazul în care au afectat cea mai mare parte a populației și au avut consecințe majore și de durată asupra condițiilor economice și sociale din regiune.

Suma alocată anual Fondului de Solidaritate este de 1 mld. euro, pentru acțiuni reparatorii și daune care nu au putut fi asigurate. Sunt eligibile următoarele categorii de acțiuni:

- reabilitarea imediată a infrastructurii, uzinelor electrice, de apă, a telecomunicațiilor, transportului, sănătății și educației;
- asigurarea de locuințe temporare și servicii de salvare, ca reacție imediată la nevoile populației;
- asigurarea imediată de măsuri de protecție a patrimoniului cultural;
- dezafectarea cu rapiditate a zonelor lovite de dezastru.

d) *Inițiativele comunitare:*

- INTERREG – stimulează cooperarea transfrontalieră, transnațională, interregională și este finanțată de FEDER;
- LEADER – promovează dezvoltarea durabilă în zonele rurale și este finanțată de FEOGA-O;
- EQUAL – sprijină combaterea oricăror forme de discriminare și a inegalităților privind accesul la muncă și este finanțată de FSE;
- URBAN – încurajează refacerea economică și socială a ariilor urbane confruntate cu probleme de dezvoltare și este finanțată de FEDER.

2.2. Instrumente financiare de pre-aderare

Cerințele impuse țărilor candidate în toate aceste domenii – infrastructură, industrie, servicii, IMM-uri, agricultură, mediu – au impus introducerea unor instrumente financiare noi, specifice perioadei 2000-2006, respectiv ISPA – Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Instrumentul pentru politici structurale de preaderare) și SAPARD – Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Programul special de aderare pentru agricultură și dezvoltare rurală), care s-au adăugat programului PHARE inițial⁴.

B) Perioada 2007-2013

Pentru perioada de programare 2007-2013 există trei Instrumente Financiare cunoscute ca Fonduri Structurale respectiv: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDER), Fondul Social European (FSE), Fondul de Coeziune (FC) și două Acțiuni Complementare, respectiv: Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (FEADR) și Fondul European pentru Pescuit (FEP).

Fondurile Structurale nu constituie o sursă unică de finanțare în cadrul bugetului Uniunii, ci fiecare fond acoperă zona sa tematică specifică. Ele finanțează programe de dezvoltare regională multianuale trasate împreună de regiuni, State Membre și Comisie, pe baza orientării propuse de Comisie pentru întreaga Uniune Europeană.

Prin Fondul European de Dezvoltare Regională vor fi finanțate investiții productive care să contribuie la crearea de locuri de muncă, în principal prin investiții cu prioritate în IMM-uri, investiții în infrastructura, dezvoltarea potențialului autohton prin măsuri de sprijin la nivel regional și local. Rata maximă de intervenție comunitară este de 85% pentru FEDER.

Fondul Social European are ca sarcină îmbunătățirea oportunităților de angajare pentru șomeri și muncitori în Piața Unică, prin creșterea mobilității lor și prin facilitarea adaptării la schimbările industriale, în particular prin instruire vocațională și reinstruire precum și prin sistemele de recrutare. Prin intermediul său se acordă susținere financiară acțiunilor de formare și reconversie profesională ca și celor vizând crearea de noi locuri de muncă.

În cadrul obiectivelor “Convergență” și “Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă”, FSE va sprijini acțiuni legate de: creșterea adaptabilității lucrătorilor, a întreprinderilor și antreprenorilor în vederea anticipării și aplicarea unui management al schimbării economice, îmbunătățirea accesului la angajare și incluziune sustenabilă pe piața muncii a persoanelor inactive, prevenirea șomajului, întărirea incluziunii sociale a categoriilor dezavantajate, întărirea resurselor umane.

Spre deosebire de Fondurile Structurale, Fondul de Coeziune nu cofinanțează programe, ci furnizează finanțare directă pentru proiecte individuale, care sunt clar identificate de la început. Decizia de a finanța un proiect este luată de Comisie, în acord cu Statul Membru beneficiar, în timp ce proiectele sunt administrate de autorități naționale și supervizate de un Comitet de Monitorizare.

⁴ www.infoeuropa.ro, *Reprezentanța Comisiei Europene în România*

Fondul de coeziune este instrumentul financiar care sprijină investițiile în domeniul infrastructurii de transport, energiei și mediului. Rata maximă de finanțare prin Fondul de Coeziune este de 85% din cheltuielile publice pe proiect.

Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală este acțiunea complementară destinată politicii agricole comune a Uniunii Europene. Este destinat îmbunătățirii eficiente a structurilor de producție, procesare și marketing al produselor agricole și forestiere și dezvoltării potențialului local în zonele rurale. Este corespondentul Fondului SAPARD, accesibil însă statelor membre ale UE și are ca obiective susținerea pieței produselor agricole și promovarea restructurării agriculturii comunitare.

Fondul European pentru Pescuit (FEP) este acțiunea complementară destinată politicii comunitare din domeniul pescuitului, care sprijină măsuri pentru creșterea competitivității sectorului piscicol, în condițiile asigurării unui echilibru durabil între resurse și capacitatea de exploatare.

3. Principii de bază în alocarea Fondurilor Structurale

Începând cu 1988, Fondurile structurale operează pe baza unor principii fundamentale și anume: concentrarea, programarea, parteneriatul, adiționalitatea, compatibilitatea și coordonarea.

Concentrarea implică faptul că fondurile structurale sunt concentrate asupra unui număr definit de obiective prioritare. Dacă pentru perioada 1994-1999, numărul lor a fost de șapte (O1, O2, O3, O4, O5a și O5b, O6), pentru următoarea perioadă de programare, 2000-2006, numărul lor a fost redus la trei (O1, O2 și O3). Cel mai important obiectiv a fost și rămâne Obiectivul 1 (O1), atât din punct de vedere financiar, cât și politic⁵.

În cadrul acestui obiectiv se acordă sprijin financiar acelor regiuni în care PIB/locuitor este mai mic de 75% în raport cu media comunitară.

Programarea, principiu aplicat din 1988, introduce o diferență semnificativă în raport cu perioadele anterioare deoarece, până la această dată, fuseseră în principal finanțate proiecte individuale, acest lucru creând suprapuneri și ineficiență. Ca atare, s-a introdus programarea multianuală, menită să asigure o mai bună coordonare la nivelul programelor. În practică, acest lucru însemna faptul că statele membre trebuiau să depună planuri de dezvoltare, care să formeze baza negocierilor cu Comisia Europeană și care să se regăsească în Cadrul de sprijin comunitar. Planurile de dezvoltare includ strategiile de dezvoltare, prioritățile de acțiune, obiective specifice și contribuțiile financiare necesare atingerii acestor obiective.

Cadrul de sprijin comunitar se implementează prin intermediul unor programe operaționale. Începând cu 1994, a devenit posibil ca statele membre să negocieze un document unic de programare, acesta fiind o fuziune între un Cadrul de sprijin comunitar și diferitele programe operaționale, care necesită doar o aprobare formală din partea Comisiei.

Principiul parteneriatului este legat de principiul anterior, al programării, în legătură cu principiul subsidiarității. Parteneriatul își propune să conducă la realizarea unei strânse cooperări între autoritățile europene, naționale și regionale, în pregătirea și implementarea programelor fondurilor structurale. Treptat, parteneriatul a fost extins, fiind implicați și partenerii sociali și economici.

Principiul adiționalității a fost confirmat în 1988 ca reprezentând principala trăsătură a fondurilor structurale, care obligă statele membre să ofere cofinanțare pentru proiectele și programele eligibile pentru susținere prin intermediul acestor fonduri. Ca atare, statele membre se obligă să mențină nivelul cheltuielilor structurale publice cel puțin la nivelul perioadei de programare anterioare. Regulamentul nr. 1083/2006 de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999 introduce și alte principii de intervenție pentru Instrumentele Structurale, și anume: intervenția proporțională, gestiunea împărțită, egalitatea între bărbați și femei și nediscriminarea, dezvoltarea durabilă și nivelul teritorial al aplicării.

---

⁵ Gabriela Drăgan, *Tendențe și evoluții la nivelul politicii de coeziune a UE*